

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tartu Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Üllar Roostoja, Kersti Kerstna-Vaks, Indrek Parrest
Otsuse tegemise koht ja aeg	Tartu, 27. juuni 2025
Tsiviilasja number	2-24-1542
Tsiviilasi	Anastasija Kikkase hagi Monika Rogenbaumi vastu ebaõigete andmete ümberlükkamiseks ja kahju hüvitamiseks
Tsiviilasja hind apellatsioonimenetluses	7000 eurot
Vaidlustatud kohtulahend	Tartu Maakohtu 14. veebrauri 2025. a otsus
Kaebuse esitajad ja kaebuse liik	Anastasija Kikkase apellatsioonkaebus
Asja läbivaatamine	10. juuni 2025. a kohtuistung
Menetlusosalised ja nende esindajad	Hageja (apellant) Anastasija Kikkas (isikukood 48210295710), esindaja vandeadvokaat Kalju Kutsar Kostja (vastustaja) Monika Rogenbaum (isikukood 48004305729), esindaja vandeadvokaat Indrek Lillo

RESOLUTSIOON

- 1. Jätta Monika Rogenbaumi apellatsioonkaebuse vastuses esitatud taotlused hagiavalduse ja apellatsioonkaebuse läbi vaatamata jätmiseks rahuldamata.**
- 2. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja Tartu Maakohtu 14. veebruari 2025. a otsus muutmata.**
- 3. Jätta apellatsiooniastme menetluskulud Anastasija Kikkase kanda. Menetluskulude rahalise suuruse määrab tsiviilkohtumenetluse seadustiku**

(TsMS) § 177 lg-s 2 sätestatud korras kindlaks Tartu Maakohus pärast kohtuotsuse või menetlust lõpetava määruse jõustumist.

Edasikaebamise kord

Otsuse peale võib kassatsiooni korras edasi kaevata, esitades kaebuse vahetult Riigikohtule 30 päeva jooksul otsuse kassaatorile kättetoimetamisest, kuid mitte pärast viie kuu möödumist otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

Hagimenetluses Riigikohtus võib menetlusosaline menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja taotlusi esitada üksnes vandeadvokaadi vahendusel. Menetlusosaline võib ise esitada Riigikohtule menetlusabi saamise taotluse, samuti esitada teise menetlusosalise kaebuse või muu taotluse kohta seisukohti ja vastuväiteid.

Juhul kui menetlusosaline taotleb menetlusabi, peab ta esitama tähtja kestel kassatsioonikaebuse. Kaebuse põhjendamiseks või riigilõivu tasumiseks või kaebuses esineva sellise puuduse kõrvaldamiseks, mis on seotud menetlusabi taotlemisega, annab kohus mõistliku tähtja pärast menetlusabi taotluse lahendamist, kui nimetatud taotlus ei ole esitatud põhjendamatult või tähtja pikendamise eesmärgil.

MENETLUSOSALISTE NÕUDED, VASTUVÄITED JA PÕHJENDUSED

1. Anastasija Kikkas (hageja) esitas 28. jaanuaril 2024 Tartu Maakohtule hagi Monika Rogenbaumi (kostja) vastu, milles palus:

- Kohustada kostjat lükkama seitsme päeva jooksul alates kohtuotsuse jõustumisest ajalehes Postimees ja Lõuna-Eesti Postimees ümber ebaõiged andmed, saates Lõuna-Eesti Postimees ja Postimees toimetuste e-posti aadressile järgmise sisuga avalduse: "Käesolevaga avaldan, et minu poolt avaldatud väited selle kohta, et Anastasija Kikkas on huvihariduse ja huvitegevuse toetuste saamisel rikkunud selleks kehtestatud korda ning saanud alusetult toetusi vähemalt 900 euro ulatuses, olid ebaõiged ja esitatud väidetel puudus igasugune tõenduslik alus. Lükkan käesolevaga minu poolt avaldatud ebaõiged andmed ümber ja vabandan Anastasija Kikkase ees. Palun minu kulul vaeleväited ajalehe Postimees ja LõunaEesti Postimees veebi- ja mobiiliväljaandes ümber lükata." (nõue 1).
- Kohustada kostjat lükkama seitsme päeva jooksul alates kohtuotsuse jõustumisest ajalehes Postimees ümber ebaõiged andmed, saates Lõuna-Eesti Postimees ja Postimees toimetuste e-posti aadressile järgmise sisuga avalduse: "Käesolevaga avaldan, et minu poolt ajalehes Postimees avaldatud väide "Revisjonikomisjon tuvastas, et Anastasya Kikkas on vallalt taotlenud ja saanud huvihariduse toetust ilmselt seadusevastaselt" on ebaõige ja sellel puudub igasugune tõenduslik alus. Lükkan käesolevaga minu poolt avaldatud ebaõige väite ümber ja vabandan Anastasija Kikkase eest. Palun minu kulul antud vaeleväite Postimees veebi- ja mobiiliväljaandes ümber lükata." (nõue 2).
- Kohustada kostjat eemaldama seitsme päeva jooksul *Facebooki* grupis Valgamaa inimesed eespool nimetatud jagatud artiklid koos kommentaaridega (nõue 3).
- Mõista kostjalt hageja kasuks välja kohtu äranägmisel (TsMS § 366) õiglase rahasumma hagejale au teotava vaeleväite avaldamisega tekitatud mittevaralise kahju hüvitamiseks (nõue 4).

Hagiavalduse kohaselt kontrollis Valga Vallavolikogu revisjonikomisjon 2021. a jaanuaris huvihariduseks, huvitegevuseks ja sporditegevuseks suunatud summade jaotamist ja raha kasutamise vastavust volikogu ja valitsuse poolt kehtestatud korrale. Revisjoni vastutavaks teostajaks määrati kostja (revisjonikomisjoni esimees I. Unt taandas ennast kontrollimisest). 28. jaanuaril 2021 vormistas revisjonikomisjon revisjoniakti, millele kirjutasid alla revisjonikomisjoni liikmed kostja, I. Unt, A. Illak ja T. Reinup. Kostja allkirjastas akti digitaalselt 28. jaanuaril 2021.a kell 18.59, teised komisjoni liikmed allkirjasid dokumendi paberkandjal.

Revisjoniakt sisaldas seisukohta, et hageja on saanud ebaseaduslikult toetusi oma lastele.

29. jaanuaril 2021 kl 00.01 ilmus ajalehe Lõuna-Eesti Postimees veebiväljaandes artikkel "Hämarad käigud kommirahaga kõigutavad Valga vallavõimu", mis kajastas revisjoniaktis esitatud seisukohti märkimisväärse täpsusega. Järgnevalt kajastati revisjoniaktis hageja kohta esitatud väiteid, et hageja on huvihariduse ja huvitegevuse toetuste saamisel rikkunud selleks kehtestatud korda ning saanud alusetult toetusi vähemalt 900 euro ulatuses ning et valla revisjonikomisjon tuvastas, et hageja on taotlenud ja saanud vallalt huvihariduse toetust ilmselt seadusevastaselt, ajalehtedes Postimees ja Lõuna-Eesti Postimees ilmunud artiklites veel järgmiselt.

- 29. jaanuaril 2021 väljaandes Lõuna-Eesti Postimees ilmunud artiklis "Väidetavad rikkumised kõigutavad Valga vallavõimu" on hageja kohta esitatud järgmine ebaõige väide: "Revisjonikomisjoni hinnangul kuritarvitas perekond Kikkas valla huvitegevuse ja huvihariduse toetamise süsteemi. Nimelt maksab vald huvihariduse toetust maalastele, kes sõidavad maalt linna huviringidesse – 150 eurot kvartalis lapse kohta. Toetus pole mõeldud Valga linnas elavatele lastele. Perekond Kikkas elab Valga linnas, aga Anastasya Kikkas taotles ikkagi maalaste toetust". Lisaks on samas artiklis esitatud ebaõige väide: "Revisjonikomisjon järeldas, et Anastasya Kikkas on rahvastikuregistrisse esitanud valeandmeid toetuste saamise eesmärgil."
- 7. aprillil 2021 väljaandes Lõuna-Eesti Postimees ilmunud artiklis "Valla raha väidetav väärkasutus tõi kaasa kriminaalmenetluse" on hageja kohta esitatud järgmine ebaõige väide: "Revisjonikomisjon leiab kuriteoteates, et Anastasya Kikkas on taotlusi esitades saanud ebaseaduslikult toetusi kahele lapsele kokku vähemalt 900 eurot."
- Kostja on andnud väljaandes Lõuna-Eesti Postimees 23. aprillil 2021 avaldatud artiklis "Jurist andis vastulöögi: politsei asus uurima vallavanema kandidaadi tegevust" järgmise kommentaari: "...revisjonikomisjon tuvastas, et Anastasya Kikkas on vallalt taotlenud ja saanud huvihariduse toetust ilmselt seadusevastaselt". Kommentaar sisaldab hageja hinnangul ebaõiget väidet.
- 31. mail 2021 väljaandes Lõuna- Eesti Postimees ilmunud artiklis "Siseministeerium: tühi krunt ei tohi olla kirjas alalise elukohana, ka mitte toetuste väljaskeemitamiseks" on esitatud hageja kohta järgmine ebaõige väide: "1200 eurot valla huviharidustoetust skeemitas välja valla jurist Anastasija Kikkas, näidates kahe lapse alalist elukohta maal".

Tugeva vaimse surve avaldamise tõttu tekkisid hagejal terviseprobleemid ja 30. aprilli 2021 öhtul pidi hageja pöörduma arstide poole abi saamiseks. Olukord oli tõsine ja perearst avas hagejale töövõimetuslehe alates 1. maist 2021.

Kostja ei ole hageja pöördumistele vaatamata nõustunud tema poolt avaldatud ebaõigeid andmeid ümber lükkama ega hageja ees vabandama.

2. Kostja vaidles hagi vastu ning palus jätta see läbi vaatamata või rahuldamata.

Kostja vastuse kohaselt ei ole ta hagi nimetaud väiteid ise avaldanud ega ka ajakirjandusele edastanud, v.a 23. aprillil 2021 avaldatud artiklis "Jurist andis vastulöögi: politsei asus uurima vallavanema kandidaadi tegevust" esitatud kommentaar, mille kohaselt revisjonikomisjon tuvastas, et hageja on vallalt taotlenud ja saanud huvihariduse toetust ilmselt seadusevastaselt. See väide on aga õige, sest kommentaaris viitas kostja revisjoniakti järeldusele. Kostja vaidles vastu ka teistele hagi väidetele ning leidis, et hagi ei selgu, miks on nõue esitatud just kostja vastu. Juhul kui kostja oleks isegi andmeid ajakirjandusele edastanud, tuleks hagi jätta rahuldamata, sest väited olid õiged.

Facebookis avaldatu kohta leidis kostja, et kuivõrd ei nõuta sealsete väidete ümberlükkamist, vaid postituste eemaldamist, siis pole vajalik analüüsida nende väidete tõlevastavust. Samas ei sisalda Facebookis avaldatu ebaõiged faktiväited. Postitustes on viidatud ajakirjanduses avaldatud artiklitele ning neid kommenteeritud, st esitatud väärtushinnanguid, mida ümber lükata ei saa. Avaliku huvi tõttu peab hageja ka mõningast kriitikat taluma. Pealegi ei ole postitustes hagejat sisuliselt mainitud. Hagejat on mainitud vaid ühes kommentaaris seoses väärtushinnangu, mitte faktiväitega. Seega pole seal halvustavaid või ebaõiged faktiväited esitatud.

Kuna artiklid ja nendes esitatud väited, mille ümberlükkamist hageja nõuab, tuginevad revisjoniaktile, mis on koostatud revisjonikomisjoni poolt oma avalike ülesannete täitmisel, allub ka käesolev vaidlus halduskohtule (halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 4 lg 1). Maakohus peaks sellest lähtuvalt jätma hagi läbi vaatamata.

MAAKOHTU LAHEND

3. Maakohus jättis 14. veebruari 2025. a otsusega hagi rahuldamata ja menetluskulud hageja kanda. Maakohus märkis, et määrab menetluskulude rahalise suuruse kindlaks pärast otsuse jõustumist.

3.1. Hageja nõude 1 osas leidis kohus, et kostja ei ole andmeid avalikustanud.

Otsuse põhjenduste kohaselt kostja ei vaidlusta, et hagi nimetatud artiklid on ilmunud sellisel kujul nagu nähtub hagi lisadest, kuid väidab, et ei ole andmeid ajakirjandusele avaldanud. Kuna hageja nõuded tuginevad kostja poolt andmete avaldamisele, siis on nõude rahuldamiseks vajalik tuvastada, kas hageja on andmeid avaldanud. Kostja on omaks võtnud, et oli sel ajal revisjonikomisjoni liige ning ajakirjanduses avaldatud andmed olid talle teada. Samuti on ta allkirjastanud revisjonikomisjoni akti, mille järeldusi on ajakirjanduses kajastatud. Selles osas pooltel vaidlust ei ole.

Kuigi asjaolu tõendamine kaudsete tõenditega ei ole välistatud, peab ka kaudsetele tõenditele tuginedes olema võimalik asjaolu tõsikindel tuvastamine. Vastasel korral võiks valida mistahes isiku, kellele on andmed teada ja nõuda temalt andmete ümber lükkamist. Kuivõrd negatiivset asjaolu (andmete mitteavaldamist) on võimatu või väga raske tõendada, ei ole selline lähenemine põhjendatud. Seda enam, et avaldamise fakt ja sealt tulenevalt avaldaja isik on üldjuhul teada. Hagejal oli võimalus oma õiguste kaitseks pöörduda ka vahetu avaldaja, st ajakirjandusväljaande poole. Järelikult selline käsitus ei kahjusta ka andmete avaldamisega kahjustatud isikut.

Hageja on ise tuginenud revisjonikomisjoni aktile ega ole vaidlustanud kostja väidet, et akti allkirjastasid, st olid selle sisust teadlikud, neli inimest. Välistatud ei ole akti edastamine ka vallavalitsuse poolt, kuid selle kohta pole tõendeid esitatud ning seda ei saa lugeda usutavaks. Järelikult on hagejal õigus selles, et andmed pärinesid suure tõenäosusega revisjonikomisjonist,

kuid see ei anna alust esitada tsiviilnõuet mistahes revisjonikomisjoni liikme vastu. Kui nõue puudutab revisjonikomisjoni tööd, võib kõne alla tulla kohaliku omavalitsuse vastutus, kuid selline nõue tuleb esitada halduskohtumenetluses. Kuivõrd kostja vastuväide asja menetlemisele tsiviilkohtumenetluses esitati menetluse lõpus ning on tuvastatav, et kostja ei olnud andmete avaldaja, ei pidanud maakohus mõistlikuks asuda analüüsima, kas asi võib alluda halduskohtule. Nimelt tuleks hagi asjaoludest nähtuvalt ka sellise otsustuse tegemiseks tuvastada, et andmed edastas kostja, sest hageja ei ole tuginenud revisjonikomisjoni kui terviku ebaõigele tegevusele.

Kuivõrd revisjonikomisjoni akti allkirjastasid neli inimest, siis võib järeldada, et kõik nad pidasid selle järeldusi põhjendatuks. Revisjoniaktile allkirjade andmise järjekord ei ole teada, kuid pigem võiks lugeda tõepärasemaks, et akti sisu saab edastada see isik, kes esimesena alla kirjutab, sest tal jääb selleks rohkem aega. Kuigi kostja allkirjastas akti ainsana digitaalselt, ei ole teada, kas selleks hetkeks olid juba teised selle allkirjastanud või mitte. Seega ei tõenda kostja poolt akti digitaalne allkirjastamine mõned tunnid enne artikli ilmutumist ajakirjanduses seda, et kostja on andmeid edastanud. Teisisõnu, see ei anna midagi lisaks sellele, et kostja oli andmetest teadlik.

Muud esile toodud väited kostja revisjonikomisjoni liikmeks olemisele ja akti allkirjastamisele midagi täiendavat ei kinnita. Kostja on küll omaks võtnud, et ta saatis revisjoniakti volikogu opositsiooni listi. Tõenditest nähtub, et kostja saatis akti kas volikogu liikmeile (millele viitab aadress valga-volikogu@googlegroups.com) või ainult opositsiooni liikmeile, nagu tunnistaja A. Illak selgitas istungil. Kohtu hinnangul ei olnud asjas oluline, kas akti avalikuks tulek enne selle volikogu poolt kinnitamist on volikogule või revisjonikomisjonile kehtestatud reeglitega vastuolus. Kuna pärast revisjoniakti avalikustamist võidakse selle kohta küsida nii vallavalitsuselt kui volikogu liikmeilt, siis on loogiline, et sisemised aktid tehakse enne avalikustamist teatavaks kõigile volikogu ja vallavalitsuse liikmeile.

Lisaks sellele on kostja osutanud mitmele tõendile, millest nähtub, et andmed võis ajakirjandusele anda või neid kinnitada I. Unt.

3.2. Seoses nõudega 2 väite "Revisjonikomisjon tuvastas, et Anastasya Kikkas on vallalt taotlenud ja saanud huvihariduse toetust ilmselt seadusevastaselt" ümberlükkamiseks leidis kohus, et see väide on õige. Kostja tsitaat on avaldatud kujul: "Olime saanud mõne vihje rikkumistest, kuid dokumente kontrollides leidis meie hinnangul ainsana tõendamist Anastasya ja Mati Kikkase väärkäitumine. Revisjonikomisjon tuvastas, et Anastasya Kikkas on vallalt taotlenud ja saanud huvihariduse toetust ilmselt seadusevastaselt. Teavitasime rikkumisest vallavalitsust, kuid kuna vallavanem Ester Karuse ei reageerinud kahe kuu jooksul komisjoni tehtud ettepanekutele, pöördusime politsei poole."

Revisjonikomisjon jõudis aktist nähtuvalt kostja kommentaaris märgitud järeldusteni. Revisjonikomisjoni järeldused ei olnud otsitud ega sihilikult valed, vaid sellise järelduseni jõudsid kõik neli akti allkirjastanud isikut. Kohtus üle kuulatud tunnistajad kinnitasid samuti, et tegemist oli nende järeldustega. Kuigi hageja väitel on mõned revisjonikomisjoni liikmed hiljem oma arvamust muutnud, ei ole see väide tõendatud. Kostja on tõendanud, et üldise arvamuse kohaselt ei olnud toetus mõeldud Valga linnas elavaile noortele, v.a lasterikastele peredele. Taotlustel on märgitud samuti hageja laste elukoht väljapoole Valga linna. Samuti tekitas toetuse osas kahtlusi asjaolu, et akti koostamise ajal kinnistul mistahes hoone puudus. Elamiskõlblikke hooneid üldiselt ei lammutata, mistõttu ei saa põhjendamatuks pidada kahtlust, et seal ka enne asunud hoone ei olnud elamiskõlblik.

Hageja viidatud advokaadibüroo arvamuse, mis lükkab revisjonikomisjoni järelduse ümber, sisust ei olnud kostja teadlik. Hageja ei ole kostja teadlikkust tõendanud. Isegi kui kostja olnuks sellest arvamusest teadlik, ei oleks ta pidanud hoiduma kommentaarist revisjonikomisjoni

järelduse kohta. Kui revisjonikomisjon peaks rangelt lähtuma vallavalitsuse tellitud õiguslikest arvamustest, siis puuduks nende töö mõte.

Kohus ei pidanud eelmärgitud arvestades vajalikuks võtta seisukohta selles, kas Valga Vallavolikogu kinnitatud "Huvihariduse ja huvitegevuse toetamise kord" tegelikult lubas hagejal toetust taotleda. Kohus siiski märkis, et korra ebaõnnestunud sõnastusest hoolimata võis see ka õiguslikult (mitte ainult kohaliku kogukonna teada) olla mõeldud väljaspool Valga linna elavaile noortele. Selgitused veebilehel ja pressiteated kinnitavad vallavalitsuse tõlgendust. Olukorras, kus hageja teadis vallavalitsuse tõlgendust või vähemalt pidi seda teadma, kuid taotles siiski toetust enda kahele lapsele, ilma avalikult selgitamata, et määrus seda lubab, muutis oma laste elukohaandmeid ega ole selle kohta selgitusi andnud, kuigi see võis tekitada ja tekitab endiselt küsimusi, olles samaaegselt vallavalitsuse töötaja, ei oleks isikliku õiguse rikkumine võlaõigusseaduse (VÕS) § 1046 lg 2 kohaselt õigusvastane. Kohus siiski märkis, et ülaltoodust nähtuvalt ei ole tuvastatav isiklike õiguste rikkumine. Esitatu kohaselt puuduvad viited hageja au teotamisele vm isikliku õiguse rikkumisele.

3.3. Hageja nõue 3 (*Facebooki* postituste eemaldamise nõue) võiks kuuluda rahuldamisele VÕS § 1055 lg 1 alusel kahju tekitava käitumise lõpetamise nõudena. Sellise nõude eeldus on siiski kahju tekitamise tuvastamine kostja poolt, kuid kostja vastav tegevus jääb tuvastamata.

3.4. Au teotava valeväite avaldamisega tekitatud mittevarelise kahju hüvitamise nõue (nõue 4) jääb rahuldamata eelnevate nõuete rahuldamata jätmise tõttu. Kuna ebaõigete väidete avaldamine on tõendamata ja au teotamine pole samuti tuvastatav, siis pole alust nõude rahuldamiseks. Seetõttu jääb hagi tervikuna rahuldamata.

3.5. Menetluskulud jättis kohus tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 162 lg 1 alusel hageja kanda.

MENETLUSOSALISTE TAOTLUSED JA PÕHJENDUSED

4. Hageja palub apellatsioonkaebuses maakohtu otsuse tühistada ja teha uus otsus, millega hagi rahuldada. Menetluskulud maa- ja ringkonnakohtus palub hageja jätta kostja kanda. Alternatiivselt palub hageja saata asja maakohtule uueks läbivaatamiseks.

Hageja ei nõustu maakohtu seisukohaga, et kostjat ei saa pidada ebaõigete andmete avaldajaks, kuna revisjonikomisjoni akti allkirjastasid kõik komisjoni liikmed, kes järelikult nõustusid selle sisuga. Maakohus ei arvestanud vallavolikogu revisjonikomisjoni tegevuse korda reguleerivate õigusaktidega ning konkreetse kontrolli asjaoludega. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 48 lg 5 sätestab, et revisjonikomisjoni otsus ja revisjoniakt saadetakse valla- või linnavalitsusele, kes võtab revisjoniakti suhtes seisukoha ja esitab selle kümne päeva jooksul revisjonikomisjonile. Revisjonikomisjon esitab eelnimetatud dokumendid volikogule otsuse tegemiseks kontrolli tulemuste realiseerimise kohta, lisades nendele dokumentidele otsuse tegemiseks vajaliku volikogu õigusakti eelnõu.

Praegusel juhul asus kostja enne revisjoniakti vallavalitsusele esitamist seda määramata adressaatidele levitama. Tunnistaja A. Illak selgitas kohtuistungil, et kostja saatis revisjonikomisjoni akti vahetult pärast selle allkirjastamist vähemalt kõigile opositsiooni kuuluvatele vallavolikogu liikmetele. Hageja esitas kohtule ka A. Illakult saadud dokumentaalse tõendi, millest nähtuvalt on kostja saatnud 28. jaanuaril 2021.a kl 20.19 revisjoniakti määratlemata isikute ringile (valga-volikogu@googlegroups.com) selgitusega: "Jagan infoks revisjoniakti". Maakohtu järeldus, et revisjoniakti levitamises ei ole midagi pahatahtlikku, kuna see saadeti vallavolikogu liikmetele, mitte kolmandatele isikutele, ei põhine kohtuistungil uuritud tõenditel. Puudub info, kellel oli ligipääs nimetatud grupile ning tegemist ei ole ametlike dokumentide edastamiseks mõeldud leheküljega.

Valga Vallavolikogu revisjonikomisjoni töökord ega KOKS ei näe ette, et vallavalitsusele esitamata revisjoniakt tuleks avalikustada. Kostja väide, et akti võis avalikustada keegi vallavalitsuse töötajatest, ei ole asjakohane, kuna akt allkirjastati pärast 28. jaanuari 2021. a tööpäeva lõppu, artikkel ilmus aga enne järgmise tööpäeva algust. Vallavalitsuses registreeriti revisjoniakt alles 29. jaanuaril 2021. Eeltoodust nähtuvalt avalikustas kostja revisjoniakti veel enne seda, kui see oli esitatud vallavalitsusele ja -volikogule. Kostja ei ole menetluse käigus selgitanud põhjusi, mis tema sellise käitumise tingisid.

Tunnistaja A. Illak selgitas kohtuistungil, et tema ega T. Reinup revisjoniakti ei koostanud ning aktiivselt kontrollimises ei osalenud. Olukorras, kus üks komisjoni liige oli ennast taandanud ja kaks liiget kontrolli läbiviimises aktiivselt ei osalenud, on ilmne, et akti koostas kontrolli vastutav teostaja, s.o. kostja, kes selle koheselt ka avalikustas.

Põhjendamatu on maakohtu järeldus, et akti võis levitada isik, kes selle enne kostjat allkirjastas, kuna tal olevat olnud selleks kõige rohkem aega. Puuduvad andmed selle kohta et akti paberkanal allkirjastanud isikud oleksid saanud sellest koopia, mida oleks olnud võimalik ajakirjanikule edastada. Samas on juba 29. jaanuaril 2021 ilmunud artikkel sedavõrd põhjalik, et selle koostamine ilma revisjoniaktiga tutvumata ei ole usutav.

Hageja ei näinud oma õiguste rikkumist mitte selles, et revisjonikomisjon jõudis aktis fikseeritud tulemusteni, vaid selles, et kostja avaldas aktis esitatud väited enne nende põhjendatuse ja õigsuse kontrolli ning revisjoni nõuetekohast lõpuleviimist. Isegi pärast seda, kui 1. märtsil 2021 oli valminud OÜ Advokaadibüroo Lillo & Partnerid poolt koostatud õiguslik hinnang (advokaadibüroo hinnang), jätkas kostja endiselt ebaõigeid andeid sisaldavate kommentaaride avaldamist. Kostja väide, et ta ei olnud advokaadibüroo hinnangust teadlik, on vastuolus kogutud tõenditega. Ei ole usutav, et kostja, kes oli kontrollimise vastutavaks läbiviijaks, ei tundnud huvi revisjoniakti kohta koostatud advokaadibüroo hinnangu vastu, kuid pidas korduvalt vajalikuks revisjoni järeldusi kommenteerida ja levitada. Apellandi hinnangul on olukorras, kus andmete avaldaja teadis, et revisjoniaktis esitatud väited ei ole õiged, nende jätkuv levitamine õigusvastane.

Tõsiselt ei saa võtta kostja arutlusi selle üle, et tegelikult käitus hageja siiski toetust taotledes õigusvastaselt. Ligikaudu kolm kuud pärast revisjoniakti valmimist valiti kostja Valga vallavanemaks. Vald ei ole senini esitanud hageja vastu nõuet saadud toetuste tagasisaamiseks. Juhul, kui kostja oli veendunud, et toetus on saadud ebaseaduslikult, pidanuks ta kindlasti korraldama sellise nõude esitamise. Kuna seda ei tehtud, siis mõistis ta nõude perspektiivtust, s.o revisjoniaktis esitatud seisukohtade ebaõigsust, kuid sellele vaatamata jätkas ta avalikkusele vastupidiste andmete esitamist (31. mai 2021. a artikkel).

Kohtu põhjendused peavad olema jälgitavad ja seostatud asjas tuvastatud asjaoludega. Kui kohus ei nõustu menetlusosalise seisukohaga, tuleb seda põhjendada. Hagejale jääb arusaamatuks, millise tõendi põhjal on maakohus järeldanud, et revisjoniakt oli pärast allkirjastamist avalik dokument. Revisjoniakt sisaldas tõsiseid etteheiteid hagejale, sisuliselt leiti, et ta on toime pannud kuriteo tunnustega teo. Omapoolseid selgitusi ei olnud hageja saanud anda. Dokumendis kajastati hageja ning tema laste isikuandmeid. Revisjoniakti kohta ei olnud saanud arvamust avaldada ei vallavalitsus ega -volikogu.

Eeltoodut arvestades on põhjendamatu maakohtu järeldus, et revisjoniakti avaldamine ei kahjustanud hageja õigusi ja huve.

Samavõrd arusaamatu on maakohtu otsuse punktis 22 esitatud järeldus, et isegi kui kostja olnuks advokaadibüroo hinnangust teadlik, ei oleks ta pidanud hoiduma kommentaarist revisjonikomisjoni järelduse kohta. Kindlasti ei saa revisjonikomisjoni tegevus olla seotud ühe õigusliku hinnanguga, kuid komisjoni tegevus ja selle liikmete poolt avaldatavad seisukohad ei tohi olla põhjendamatud ja meelevaldsed. Vallavolikogu revisjonikomisjoni tegevus peab

olema vastavuses kehtivate õigusaktidega ning ei saa olla poliitilise võitluse tööriistaks. Komisjoni järeldused peavad olema kooskõlas tuvastatud asjaoludega ning vormistatud vastavalt reeglitele. Revisjonikomisjoni liikme staatus ei anna kellelegi õigust esitada ebaõigeid ja halvustavaid väiteid.

Hageja jaoks arusaamatu on maakohtu järeldus, et hageja isiklike õiguste rikkumine ei oleks VÕS § 1046 lg 2 kohaselt õigusvastane, kuna vallavalitsuse ametnikuna ta pidi teadma, kuidas tõlgendab vallavalitsus toetuste määramise korda. VÕS § 1047 lg 2 kohaselt peab avaldatud andmete tõele vastavust tõendama andmete avaldaja. Toetuste määramise korra tõlgendamisel tuleb lähtuda eelkõige õigusakti sõnastusest, mitte aga selle vastuvõtmisel osalenud isiku viitest vallavolikogu tegelikule tahtele, mis sõnastusest erineb. Hageja ei olnud 2021. aastal vallavolikogu ega -valitsuse liige, mistõttu ta ei saanud ega pidanudki olema teadlik sellest, milliseid mõtteid nende organite istungitel avaldati või mida üks või teine vallavolikogu liige tegelikult võis silmas pidada.

Kohus ei tohi rajada otsust asjaoludele, mille kohta ei ole menetlusosalistel olnud võimalust seisukohta avaldada. Maakohus on asunud otsuses on seisukohale, et üldise arvamuse kohaselt ei olnud toetus mõeldud Valga linnas elavaile noortele, v.a lasterikastele peredele. Kohtuotsusest ei nähtu, millisel alusel tuleks revisjoniaktis esitatud järeldust samastada n-ö üldise arvamusega ning mida selline termin õigusakti tõlgendamisel peaks tähendama. Samuti märkis kohus, et toetuse osas tekitas kahtlusi asjaolu, et akti koostamise ajal hagejale kuuluval kinnistul mistahes hoone puudus. Elamiskõlblikke hooneid kohtu hinnangul üldiselt ei lammutata, mistõttu ei saa põhjendamatuks pidada kahtlust, et seal ka varem asunud hoone ei olnud elamiskõlblik. Kohtuistungil ei käsitletud põhjusi, miks hageja pidas vajalikuks kinnistul asunud hoone lammutamist.

5. Kostja (vastustaja) palub jätta hageja hagi ja apellatsioonkaebuse läbi vaatamata või alternatiivselt hageja apellatsioonkaebuse rahuldamata. Menetluskulud palub kostja jätta hageja kanda.

Nii hageja hagi kui ka apellatsioonkaebus tuleksid jätta läbi vaatamata (TsMS § 642 lg 1 ja § 423 lg 1 p 13). Kuna artiklid ja nendes esitatud väited, mille ümberlükkamist hageja nõuab, tuginevad 28. jaanuari 2021. a revisjoniaktile, mis on koostatud revisjonikomisjoni poolt oma avalike ülesannete täitmisel, allub ka käesolev vaidlus halduskohtule (HKMS § 4 lg 1). Kostja esitas taotluse hagi läbi vaatamata jätmiseks 13. jaanuaril 2025 ka maakohtule. Kuigi on tõendatud, et kostja ei olnud andmete avaldaja, pidanuks kostja hinnangul maakohus sellest olenemata jätma hageja hagi läbi vaatamata.

Kui ringkonnakohus peaks siiski leidma, et puudub alus hageja hagi või apellatsioonkaebuse läbi vaatamata jätmiseks, on kostja seisukohal, et hageja apellatsioonkaebus on põhjendamatu ning tuleks jätta rahuldamata. Maakohtu otsus on tervikuna õiguspärane ja põhjendatud.

Maakohus ei rikkunud põhjendamis- ega selgitamiskohustust, ei hinnangud ebaõigesti tõendeid ega teinud üllatuslikku otsust. Kostjat ei saa pidada vaidlusaluste andmete avaldajaks ning väited, mille ümberlükkamist hageja taotleb, on õiguspärased. Igal juhul ei ole vaidlusaluste artiklite ja postituste ning nendes esitatud väidete avaldamine VÕS § 1046 lg 2 mõttes õigusvastane. Maakohtu otsus on õiguspärane ja põhjendatud.

RINGKONNAKOHTU PÕHJENDUSED

6. Ringkonnakohus leiab, et maakohtu otsus on seaduslik ja põhjendatud ning apellatsioonkaebuse väited ei anna alust selle tühistamiseks. Vastavalt TsMS § 657 lg 1 p-le 1 tuleb otsus jätta muutmata ning apellatsioonkaebus rahuldamata. Kostja taotlused hagiavalduse ja apellatsioonkaebuse läbi vaatamata jätmiseks jäävad samuti rahuldamata.

7. Maakohus on kohaldanud materiaaloigust tuvastatud asjaoludele õigesti ning ei ole rikkunud menetlusõiguse norme määral, mis võinuks kaebuse sisu arvestades mõjutada otsust. Ringkonnakohus järgib maakohtu otsuse põhjendusi ega pea TsMS § 654 lg-st 6 juhindudes vajalikuks neid kõiki korrata.

Vastusena apellatsioonkaebuse väidetele märgib ringkonnakohus lühidalt järgmist.

7.1. Apellatsioonkaebuses hageja suures osas kordab oma varasemas menetluses antud selgitusi ja arusaamu nii faktilistest asjaoludest kui ka õiguslikust olukorrast. Apellatsioonkaebuse põhjendustest nähtuvalt ei nõustu hageja eelkõige maakohtu poolt tõenditele antud hinnangutega. Samas ei anna hageja mittenõustumine maakohtu järeldustega alust otsuse tühistamiseks, kui kohus on otsust tehes materiaaloigust õigesti kohaldanud ega ole rikkunud oluliselt menetlusõiguse norme. Ringkonnakohtu arvates on maakohus esitatud ja kogutud tõendeid hinnanud kooskõlas TsMS § 232 lg-tega 1 ja 2 ning on oma järeldusi otsuses TsMS § 436 ja § 442 lg 8 nõuetele vastavalt põhjendanud. Apellatsioonkaebuses väidetud tõendite hindamist puudutavate menetlusõiguse normide olulisi rikkumisi ringkonnakohus asja materjalide põhjal ei tuvastanud. Ringkonnakohus ei pea võimalikuks hinnata asjas esitatud tõendeid maakohtust erinevalt või teha tuvastatud asjaoludest teistsuguseid õiguslikke järeldusi.

7.2. Avaldamine VÕS § 1047 mõttes on andmete kolmandatele isikutele teatavaks tegemine ning avaldaja on isik, kes teeb kolmandatele isikutele andmed teatavaks (nt RKTko 10.06.2009, 3-2-1-43-09, p 14; 09.01.2013, 3-2-1-166-12, p 13). Andmete meedias avaldamise korral saab avaldajaks olla (lisaks meediaettevõttele) ka meediaväljaandele andmeid edastanud isik (nt RKTko 21.12.2005, 3-2-1-95-05, p 25). Maakohus leidis hageja nõude 1 osas ringkonnakohtu arvates õigesti, et kostja ei ole nõudes nimetatud väiteid ise avaldanud ega ka meediale (ajakirjandusele) edastanud. Mitmed asjas esitatud ja kogutud tõendid, nt ajakirjanik Ü. Harju tunnistajana antud ütlused väärteoasjas (dtl 378–380) või I. Unti ütlused käesolevas tsiviilasjas (dtl 434–435), viitavad sellele, et ajakirjandusega suhtles teine revisjonikomisjoni liige, mitte kostja.

7.3. Hageja viited kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja Valga valla õigusaktidest tulenevate nõuete väidetavale rikkumisele ei ole ajalehtedes Postimees ja Lõuna-Eesti Postimees avaldatu ümberlükkamise seisukohalt asjakohased. Nendest ei saa järeldada, et kostja oleks andmeid meediale edastanud. Sellist järeldust ei saa teha ka asjaolust, et kostja saatis 28. jaanuaril 2021.a kl 20.19 revisjoniakti elektrooniliselt vallavolikogu liikmete meililisti valga-volikogu@googlegroups.com. Hageja väidete kohaselt ei ole teada, kellel oli ligipääs nimetatud grupele (meililistile). Asja materjalidest nähtuvalt on tunnistaja A. Illak kinnitanud, et nimetatud meililistis olid toonased Valga vallavolikogu liikmed, tunnistaja ei osanud öelda, kas listile oli ligipääs ka väljastpoolt (dtl 429). Samas puuduvad tõendid, millest võiks järeldada, et sellele meililistile oli ligipääs ajakirjanikel või muudel kolmandatel isikutel (väljaspool volikogu liikmeid).

7.4. Hageja nõude 2 osas tuvastas maakohus, et kostja on andnud väljaandes Lõuna-Eesti Postimees 23. aprillil 2021 ilmunud artiklis "Jurist andis vastulöögi: politsei asus uurima vallavanema kandidaadi tegevust" järgmise kommentaari: "Olime saanud mõne vihje rikkumistest, kuid dokumente kontrollides leidis meie hinnangul ainsana tõendamist Anastasya ja Mati Kikkase väärkäitumine. Revisjonikomisjon tuvastas, et Anastasya Kikkas on vallalt taotlenud ja saanud huvihariduse toetust ilmselt seadusevastaselt. Teavitasime rikkumisest vallavalitsust, kuid kuna vallavanem Ester Karuse ei reageerinud kahe kuu jooksul komisjoni tehtud ettepanekutele, pöördusime politsei poole." Kostja on sellise kommentaari avaldamise meediale menetluses ka omaks võtnud (TsMS § 231 lg 2). Samas leidis maakohus ringkonnakohtu hinnangul põhjendatult, et selles kommentaaris sisalduv väide on õige. Revisjoniaktis (dtl 13–17) revisjonikomisjon just sellisele järeldusele jõudis. Revisjoniakti sisu

üle ei ole pooltel vaidlust, ka hageja ise märgib apellatsioonkaebuses, et ei näe oma õiguste rikkumist kostja poolt selles, et revisjonikomisjon jõudis aktis fikseeritud tulemusteni.

7.5. Ringkonnakohus iseenesest nõustub hagejaga, et maakohtu järelalus, mille kohaselt võis akti levitada isik, kes selle enne kostjat allkirjastas, kuna tal olevat olnud selleks kõige rohkem aega, on üksnes oletuslik. Samas ei saanud see mõjutada maakohtu otsuse lõppjärelalusi. Samuti on asja lahendamise seisukohalt ebavajalikud maakohtu arutlused selle üle, kas hageja tegelikult käitus toetust taotledes õigusvastaselt ning kas vallavalitsuse ametnikuna pidi hageja teadma, kuidas tõlgendada vallavalitsus toetuste määramise korda või milline on üldine arvamus toetuse eesmärgist. Siiski ei muuda ka need põhjendused maakohtu otsuse lõppjärelalusi ebaõigeks. Maakohus on otsuses ka märkinud, et pea vajalikuks võtta seisukohta selles, kas kord tegelikult lubas hagejal toetust taotleda.

Sarnaselt ei ole asja lahendamise seisukohalt tähtsust sellel, kas teised revisjonikomisjoni liikmed on hageja ees vabandanud või mitte. Sellest tulenevalt ei muuda maakohtu otsust põhjendamatuks või üllatuslikuks maakohtu seisukoht, et hageja ei ole vastavat asjaolu tõendanud.

7.6. Hageja nõude 3 (*Facebooki* postituste eemaldamise nõue) rahuldamata jätmist ei ole apellatsioonkaebuse põhjendustes vaidlustatud ning ringkonnakohus ei tuvasta asja materjalide põhjal menetlusõiguse normide selliseid rikkumisi maakohtu poolt, mis annaksid aluse otsuse tühistada apellatsioonkaebuse põhjendusest ja selles esitatud asjaoludest olenemata (TsMS § 656 lg 1).

7.7. Maakohus jättis põhjendatult rahuldamata ka hageja nõude 4 (mittevaralise kahju hüvitamise nõude). Kohus menetleb TsMS § 5 lg 1 kohaselt hagi poolte esitatud asjaolude ja taotluste alusel, lähtudes nõudest, ning TsMS § 4 lg 2 järgi määravad pooled hagimenetluses mh vaidluse eseme. Maakohus leidis ringkonnakohtu hinnangul õigesti, et hageja on mittevaralise kahju hüvitamise nõuet seostanud ainult au teotava valeväite avaldamisega. Kuna selliste väidete avaldamine kostja poolt ei ole tõendamist leidnud, siis puudub alus kahju hüvitamise nõude rahulamiseks.

Ringkonnakohus märgib, et nõustub maakohtuga selles, et isegi kui kostja oli 1. märtsil 2021 koostatud advokaadibüroo hinnangust teadlik, ei pidanud ta 23. aprillil 2021 ilmunud artiklis hoiduma kommentaarist revisjonikomisjoni järelaluse kohta. Ringkonnakohus kordab ka eespool märgitut, et isegi kui revisjoniakti levitamine kostja poolt vallavolikogu liikmete meililistis valga-volikogu@googlegroups.com oleks vastuolus mõne KOKS-i sätte või Valga valla mõnest õigusaktist tuleneva nõudega, ei ole sellel maakohtu tuvastatud asjaoludel seost väidetavate ebaõigete andmete avaldamisega meedias, s.o sündmustega, millega hageja seostab endal mittevaralise kahju tekkimist.

8. Ringkonnakohus iseenesest nõustub kostjaga, et revisjonikomisjon, kuhu kuulus ka kostja, täitis 28. jaanuari 2021. a revisjoniakti koostamisel ja selle aluseks oleva revisjoni läbiviimisel talle seadusega pandud avalikke ülesandeid (eelkõige KOKS § 48 lg 3). Kuna artiklid ja nendes esitatud väited, mille ümberlukkamist hageja nõuab, tuginevad viidatud 28. jaanuari 2021. a revisjoniaktile, kuulusid vähemalt hageja nõuded 1 ja 2 ning nendega seonduvalt ka nõue 4 halduskohtu pädevusse (HKMS § 4 lg 1). Seda järelalust toetab ka kostja viidatud Tartu Ringkonnakohtu praktika (TrtRgKm 17.09.2024, 2-23-11416, p 8).

Samas ei saa vastavalt TsMS § 631 lg 3 esimesest lausest tulenevale piirangule apellatsioonimenetluses enam tugineda väitele, et asi tulnuks lahendada halduskohtus, sõltumata sellest, kas menetlusosaline selle vastuväitele maakohtu menetluses tugines või mitte. Eelmärgitut arvestades ei ole kostja taotlused hagiavalduse ja apellatsioonkaebuse läbi vaatamata jätmiseks seoses sellega, et maakohus ei olnud pädev asja lahendada, põhjendatud ning need tuleb jätta rahuldamata.

9. Kuna ringkonnakohus apellatsioonkaebust ei rahulda, jäävad apellatsiooniastme menetluskulud TsMS § 171 lg 1 alusel hageja (apellatsioonkaebuse esitaja) kanda.

10. Maakohus ei ole vaidlustatud otsuses hüvitatavate menetluskulude rahalist suurust kindlaks määranud. Seetõttu ei määra ka ringkonnakohus TsMS § 174 lg 4 kohaselt kindlaks apellatsiooniastme menetluskulusid. TsMS § 177 lg 1 p 2 ja lg 2 järgi määrab menetluskulud kindlaks maakohus määrusega mõistliku aja jooksul kohtuotsuse või menetlust lõpetava määruse jõustumisest.

Menetluskulude jaotust saab menetlusosaline vaidlustada üksnes käesoleva otsuse peale edasi kaevates (TsMS § 178 lg 1 esimene lause).

(allkirjastatud digitaalselt)